



Sinema Gezgini

"Sinema bir şenliktir."

Instagram: @sinegegin Facebook: Sinema Gezgini e-posta: sine_filog@hotmail.com



SİNE-SÖZ

"Sinemaya söyleyebileceğim tek söz: Seni seviyorum."

Kunt Tulgar (*)
(1946-2022)



(*) YİTİRDİKLERİMİZ

Yukarıdaki cümle geçen hafta kaybettiğimiz, sinemamızın gerçek tutkunlarından **Kunt Tulgar**'a ait. Düşük bütçeyle film çekme konusunda apayrı bir yetenek olan Kunt abi, sektörün yorulmaz emekçilerindendi. Sinemaya gönül veren herkese destekler, bir biçimde filmlerin çekilmesini sağladı. İşte kendi anlatımla sinema macerasının özeti:

"Babam beni Bebek'te bulunan Amerikan Robert Kolej imtihanına soktu, imtihanı üçüncülikle kazandım, fakat İtalya ile iş yaptığı için beni Tophane Tomtom sokakta bulunan İtalyan Lisesine verdi. Burayı bitirdikten sonra Roma'da Via Albalonga sokağındaki Tecnostampa film stüdyosunda çalışmak için İtalya'ya gittim. Kurgu şefi Alvaro Petrangeli'nin yanında üçüncü kurgucu olarak işe başladım. Bir sene sonra Cinecittà stüdyolarında çekilen **Siyah Yıldızlı Şerifte** (*Il Sceriffo con la Stella Nera*) yönetmen yardımcılığı yaptım ve birinci kurgucu olarak, stüdyoya gelen filmlerin kurgularını yapmaya başladım. Babam 1963 yılında Milli Film Stüdyosunu kurmuştu ve dönüp kurduğu stüdyoda çalışmamı istedi. Türkiye'ye döndüm ve stüdyoda çalışmaya başladım. 1951 yılında babamın yapımcılığını ve kameramanlığını yaptığı, rahmetli **Orhan Atadeniz** in yönetiminde zor şartlarda çekilen **Tarzan İstanbul'da** adlı filmde Tarzan rolünün küçükliğini canlandırarak sinemaya girmiştim. Stüdyoda çalıştığım zamanlarda 'film banyoları, kurgu, eşleme, ses kurgusu, negatif kurgusu, ses çekimi ve kopya baskı yıkama işlerini yaptım.' 1967'te kendi firmam olan Kunt Film'i kurdum."



Cinnet

SİNE-BİLGİ

Herhangi bir film sahnesi öyle çok da kolay çekilmez. Bazen tek çekimi defalarca tekrarlamak gerekir. Hele de Kubrick gibi mükemmeliyetçi bir yönetmen söz konusuysa... **Stanley Kubrick**'in aynı sahneyi oyuncularını kıracak kadar çok çektiği biliniyor. Örneğin **Cinnet** (*The Shining*, 1980) filminin meşhur "Here is Johnny" sahnesi tam üç günde çekilmiştir. Aktarılanlara göre bu sahnede parçalanmak için toplam 60 kapı kullanılmıştır. **Jack Nicholson**'in bu kadar iyi oynamasında bunun da payı vardır muhtemelen.



KARACA'DA BU HAFTA

Karaca'da bu hafta Oscar'a aday beş film gösteriliyor. Salt bu açıdan bile küçük çaplı bir şölen sayılır. Törenen önce henüz görmediğiniz ve merak ettiğiniz filmler varsa hafta sonu izlemek için güzel bir fırsat. İşte 25-31 Mart haftası programı:

Şans Tanrıçası (*La Dea Fortuna*) / 11.30 - 16.30 - 20.30

Kaçış (*Flee*) / 14.00

Karanlık Kız (*The Lost Daughter*) / 15.30

Dünyanın En Kötü İnsanı (*Verdens Verste Menneske*) / 11.45 - 17.45

Drive My Car / 20.00

Paralel Anneler (*Madres Paralelas*) / 13.45 - 18.15

Özel Gösterim:

Dönüş Yok (*L'irreversible*) / 30 Mart Çarşamba: 18.30 - 20.30

"KARANLIKLAR ŞÖVALYESİ"NE YARAŞIR BİR KARANLIK

SİNE-KRİTİK

THE BATMAN

(ABD, 2022, 176 dk.)

Y: Matt Reeves

O: Robert Pattinson (Bruce Wayne/Batman), John Turturro (Carmine Falcone), Zoe Kravitz (Selina Kyle), Colin Farrell (Moroni), Andy Serkis (Alfred), Jeffrey Wright (Gordon)

Filmin notu: ★★★★★

Kara şövalye yeniden çekiliyor, ha geldi ha gelecek derken sonunda film beyaz-perdeyle kavuştu. Meraklar giderildi, tüm zamanların en çok satan çizgi romanının hayranları filmi tartışmaya başladı. Sonuçta ortada farklı dönemlerde ve farklı mecralarda Batman'i tanımış kuşaklar var. Doğal olarak bu yeni yorumu, aşına oldukları Batman deneyimlerine göre değerlendirdiler.

The Batman eleştirmenlerin büyük kısmından olumlu eleştiriler aldı ama sonuçta çok güçlü bir rakibi vardı: **Christopher Nolan**'ın **Batman** üçlemesi, özellikle de **Dark Knight**. Bu yüzden ister istemez iki film karşılaştırılıyor. Üstelik çizgi romana bakış tarzları ve karanlık bir anlatım yeğlemeleri açısından benziyorlar. **The Batman**, içinde bulunduğu durumun farkında ve özgün bir ürün ortaya koymak zorunda olduğunun bilincinde. Üstelik hem çizgi romanın sadık hayranlarını tatmin etmeli hem de kendisinden önceki uyarlamalarla doğal olarak kıyaslanacağı için o filmleri kendince aşmalı. Filmin yapımcılarından **Dylan Clark** bu gerçeğin altını çizmesine amaçlarını şöyle açıkladı: "Christopher Nolan'ı karşısına alıp şöyle dedim: 'Bak, geçmiş geçmiş en iyi Batman filmi yaratıp senin **The Dark Knight** filmi yeniye çalışıyor.'"

KIYASA GEREK YOK

Tabii bu şov amaçlı anekdotların gerçeklik payı yok değil. Fakat Nolan'ın **Batman**'iyle bu uyarlamayı 'hangisi daha iyi?' biçiminde sığ bir hayran beğenisiyle kıyaslamak yanlış olur. Her iki bakış da oldukça etkili ve öne çıkardıkları meselelerin hakkını veren yapımlar. İki yapımın da kendine has anlatı tercihleri var. Bazı açılarıdan Nolan'ın bakışını daha güçlü bulmak mümkün. Ama özellikle estetik tercihleri bakımından **The Batman**'in orijinale çok daha yakın bir çizgi roman uyarlaması olduğunu söylemeliyiz. Matt Reeves'in filmi; **Tim Burton**'un gotik ve karmaşık tasarımını Nolan'ın daha gerçekçi ve karanlık bakışıyla buluşturan, ikisinin revize eden ve birleştiren bir yapıya sahip.

The Batman bu farklı bakışı belirginleştirmek için anlatı kaynağına geri dönüyor. Çizgi romanların ortaya çıktığı, ilk ürünlerini verdiği yıllarda hüküm olan dedektif romanları yapısını filmin omurgasına dönüştürüyor. **Quentin Tarantino**'nun ünlü filmine adını veren o *uzun roman* (*Pulp Fiction*) türüne, 1940'lı yıllara damgasını vuran kara film estetiğine ve bunun özellikle 1970'li yıllarda modernize



edildiği (**Çin Mahallesi** gibi) neo-noir filmlere uzanan referanslardan besleniyor. Hatta birçok eleştirmenin vurguladığı gibi **David Fincher**'in **Yedi** (*Seven*) filmiyle de akrabalık bağı var. Hâl böyle olunca **Batman**'i Nolan'dan ve belki daha önce **Tim Burton**'dan izleyip sevmiş kuşaklar için bağlanması kolay olmayan bir yorum çıkıyor ortaya. Bruce Wayne'nin bir süper kahraman figürü olarak sönük görüldüğü, daha çok bir dedektife benzediği, polisle (elbette hâlâ ön planda Gordon olmak üzere) daha yakından çalıştığı bir örgü var. Teknolojik cihazların öne çıkmadığı, bunun yerine cinayetlerin ortaya attığı soru ve bulmacaları zekice çözmeye dönük bir polisiye yetenek ağır basıyor. Gordon ve **Batman** birlikte gizemli bir katilin işlediği cinayetleri çözmeye çalışıyorlar. Bu cinayetler hikâyenin merkezine siyaset ve mafyayın birlikteliğinden doğan kokuşmuşluğu, şehrin çürümüş ve yozlaşmış yapısını getirip koyuyor. Böylece **The Batman** kara film türünde olduğu gibi, suç batmış bir yapıyı estetik olarak kurgulayan bir modeli yeniden yaratıyor.

KARANLIK BİR UYARLAMA

Kuşkusuz bu tercih filmin ilk çizgi romanların ruhunu yakalamasını sağlamış. Ayrıca Christopher Nolan'inkilere göre çok daha karanlık bir uyarlamaya bu. Hem içerik anlamında bir seri katil öyküsüne sahip olduğu için hem de görsel tercihleriyle baştan sona karanlığın en yoğun, kesif tonlarını kullandığı için. Üstelik süresi de epeyce uzun. Uzunluğuna karşın böyle bir karanlığın içinde, **Batman**'le birlikte cinayetlerin ardındaki gizli çözüme çalışırken kendinizi bu dedektiflik macerasına kapırıyorsunuz. Tabii filmin girişinde, Bruce Wayne'in iç sesi (daha doğrusu günlüğüne yazdıklarının bir parçası) olarak aktarılan kısımlar biraz hızlı geçiyor. İlk on beş dakika sonrasında hikâye belirleme başlıyor ve seyirci bu noktadan itibaren

filme heyecanla katılıyor. Giriş kısmının da belirginleştirdiği gibi filmde **Batman**'in kökenine ilişkin bilgiler, çocukluğu ve bir süper kahraman olmaya nasıl giriştiğiyle ilgili açıklamalar yok. Hem **Batman**'in öyküsüne aşına olduğumuz hem de bizi karşılayan cinayet sürecine dâhil olabilmemiz için bu tercih olumlu. Öte yandan filmin bir ütleme olduğunu düşünürsek sonraki bölümlerde bu konudaki açığı kapatacaklarına da şüphe yok.

The Batman'in karakterleri de alıştığımız karakterlerden farklı, başarılı yorumlarla oluşturulmuş. Özellikle de Penguen yorumunu çok etkili buldum. Al Capone benzeri bir gangster karakteri özelinde 1940'ların suç dünyasından gelen bir arka plan filme başarıyla ekleniyor. Tabii aslında **Batman**'de dâhil olmak üzere filmde gördüğümüz tiplerin büyük ölçüde karikatür düzeyinde işlendiğini, psikolojik özelliklerinin derinlemesine ele alınmadığını söylemek gerek. Onları var eden bağlat davranış kalıplarına hareket ediyorlar.

AH ŞU KİMLİK MESELESİ

Bununla birlikte Bruce Wayne tipi üzerinden karşımıza çıkan kimlik sorununun da bu filmde yeniden yorumlandığını görüyoruz. Eleştirmenlerin dikkat çektiği gibi Bruce Wayne, gerçek kimliği olarak Yarasasız Adam olmayı benimsemiş durumda. İntikam alma ve suçluları cezalandırma misyonu da onun bu kimlik içinde öfkesini dışa vurduğu bir varoluş hâline dönüşüyor. Üstelik önceki yapımlardan farklı olarak kahramanımız bu filmde babasının sandığı kadar iyi olmadığını da öğreniyor. Onun diğer karakterlerle ilişkisi de öncüllerden farklı. Örneğin, Nolan'ın filmlerinde kendisine sınırsız yardımcı olan, kurtarıcı Alfred'le kurduğumuz neredeyse baba-ogul birlikteliği bu filmde sorgulanır durumda. Alfred'in rolü de epey azaltılmış. Müfettiş Gordon'la ilişkisi ise bir tür polis ortaklığı duygusu

verecek biçimde yoğun. Es geçilmeyen unsurlardan biri yasal güçlerin **Batman**'i tam olarak kabullenmemiş oluşu ve onu ucube gibi görmeleri. Gerçi bu durumdan çıkabilecek malzeme ortaldan sonra pek kullanılmıyor ve süper kahramanlık varlığı daha mesru bir zemine oturuyor. Nolan ise bu noktada **Batman**'in özellikle de Joker'le arasındaki yasadsızlık açısından çok da fark olmadığını vurguluyordu.

Bir de tabii oyuncu performansları meselesi var, bir zamanların vampiri Robert Pattinson'a **Batman** rolü pek yakıştırılmıyordu ama görünen o ki oyuncu bu role tuhaf bir ruhsal kapanklık duygusu katmış. Dinmeyen öfkesini ve kimliğine dair zihindeki karmaşayı oyununa başarıyla yansıtmış. Bu açıdan çok daha plastik oyunlar sunan **Tim Burton** ve hele de **Joel Schumacher** filmlerinden sonra farklı yorumlar izlemek çizgi roman filmleri açısından özel bir deneyim. Filmde makayın da hakkının verildiği **Colin Farrell**, incelikli bir tiplere olan **Falcone**'de **John Turturro** ve **Riddler** rolünde keyifli bir sürpriz sunan **Paul Dano** gerçekten çok başarılılar. Ve o müthiş sanat tasarımı, tüm o gece çekimleri filme apayrı bir ruh katıyor. Her bir sahneyi özenle işlemiş Reeves. Sadece bu sebeple bile birkaç kez görülebilir. Ama asıl, çizgi roman uyarlaması konusunda arşa çıktığını düşünen Marvel film serisine ayrı verdiği için sevdim bu filmi. (Geçen yılki **Joker**'le birlikte) Çizgi roman nasıl uyarlanır bir tür ders veriyor bana kalırsa. Genelde yüzeysel kabul edilen ve küçümsenen bu türün hakkını veren o çok az filmi de Marvel değil DC üretiyor sonuçta.

Bir de unutmadan filmi izlemek için aman diyeyim Cinemaximum sinemalarına gitmeyin. Yoksa zaten karanlık görüntülerle bezeli bu uzun filmde hiçbir şeyi net ve canlı göremeyebilirsiniz. **Cinema Pink** filmi izlemek için doğru tercih olabilir.

SİNE-ANALİZ

BAKALIM, BU YIL OSCAR'LAR DOĞRU ADAYLARA GİDECEK Mİ?

İşte yine o pazar gecesi geliyor. Dünya sinema endüstrisinin en popüler ödülleri sahiplerini bulacak. Çok daha eskiden olduğu kadar ilgi çekmiyor aslında ama yine de hâlâ sektörün belirleyici etkinliklerinden biri bu.

Buraya sinemanın mabedi de diyorlar. Yani hâlâ öyle olduğunu söyleyenler var sanırım. Biz ona kısaca Oscar diyoruz, 93 yıldır verilen ödüller, geçen yıl salgın sürecinde sekteye uğramış ve tarihinin en sıkıcı ödül törenlerinden birine sahne olmuştu. Filmler arasındaki yarış da beklenen heyecanı yaratmamıştı. Şu tartışmalı salgın günlerinin gölgesi kaybolurken Oscar ödülleri de merak uyandırmaya başladı. Bu yılki törenin şov kısmı nasıl olacak bilinmez ama yarışan filmler geçen yüzyıla nazaran daha çabuk izlendi ve tüketildi gibi.

Aslında iki önemli favori var: Biri **Jane Champion**'un eril yapı denen musibeti



çapdaş bir western türü içinde irdelediği **The Power of the Dog**. Diğerleri de **Kenneth Branagh**'ın çocukluk günlerinden esinlenilmiştir, geçen hafta Bafta'dan da ödülle dönen **Belfast**. Bu yılın sürpriz yaratacak filmleri de var ama onlar da aslında iki yıl önceki **Parazit** sürprizini yarattığı etkiden uzak gibiler. Bir biçimde onlara da favori gözüyle bakılıyor. Bu yılın en sevilen filmlerinden biri olan **Drive My Car** bu açıdan önde geliyor. En iyi film ödülünde son dönemde

aldığı ödüllerle **Coda**'nın da adı geçmeye başladı. Akademik üyelerinin sevdiği konu ve tarzları yaran olan **Coda**, aslında sinemasal açıdan **Champion**'un filminden daha iyi değil.

Açıkçası bu yıl da hakkaniyetli olan **Drive My Car**'ın en iyi film ödülünü alması. Uluslararası en iyi film ödülünü almasında da sakınca yok ama o dalda **Dünyanın En Kötü İnsanı** da fena durmuyor. Fakat Akademi büyük ihtimalle **The Power of the Dog**'u en iyi film ve hatta yönetmenle ödüllendirecektir. Ki yönetmen ödülünü de sonuna kadar hak ediyor. Böylece bir garabet de son bulacak en iyi yönetmen ödülünü bir kez daha (3. kez.) bir kadın yönetmen kucaklayacak. En iyi belgesel filmde benim gözümden alması gereken, **Kaçış**. Akademi de bu yönde karar verecektir muhtemelen. Oyuncular kategorisinde erkek oyuncu **Benedict Cumberbatch** olmalı, akade-

minin gözünü **Will Smith**'e de kayıyor gerçi ama **Cumberbatch** karşısında çok doğru bir tercih olmaz diye düşünüyorum. Kadın oyuncuda da yılın **Olivia Collman**'a ödül verilmeli. Ama bir **Kristen Stewart** sürprizi de olabilir. Yardımcı erkek ve kadın oyuncuda da **The Power of the Dog** ve **Belfast** ödül paylaşıyor gibi geliyor bana. Teknik dallarda ise **Dune**'un ve **No Time to Die**'nin pek çok ödülü kazanacağı varsaymak mümkün.

Bu yıl sürpriz sonuçlar olur mu bilinmez ama Akademi'nin bir değişimden geçtiği kesin. Gerçi bu değişimin yeni kuşakların yarattığı özgürlüğü ortadan ve eşitlikçi ilkelerin yaygınlaştırılması beklentisinden uzak kalmamak adına yapıldığı da söylenebilir. Bu yüzden muhtemelen sözde bir değişim söz konusu. Yine de Oscar'la ilgili gelişmeler bakalım önümüzdeki süreçte nasıl olacak, izleyip göreceğiz.

GÖSTERİME YENİ GİRENLER

KAYIP ŞEHİR (*Lost City*, Y: Aaron & Adam Nee)

Son romanında yer verdiği hayali şehrin gerçekten var olduğunu öğrenen bir yazar, acayip bir maceraya atılıyor. Acayip çünkü yapım, fantezi ile komediyi birleştiren bir çizgide. Son dönemin film formüllerini uygular. Eğlenceli görünsede çok akılda kalacak bir filme benzemiyor. **Brad Pitt**'in rolü ise filme enerji katan güçlü bir unsur olmuş. Boş kafanız varsa deneyebilirsiniz. (112 dk.)



ARAF 5: AİLE (Y: Ugur Kaplan)

Eski yazıya ve doğaüstü meselelere kafayı takan bir genç, üç harflileri ailesinin yaşadığı eve çekiyor. Her nasılsa tutup dört tane de devamı çekilmiş **Araf** serisine eklenen lüzumsuz bir film daha. Anladığımız şey şu: Yapımcılar bir kez olsun "Bu bölümde başka bir şey denesek mi acaba?" demiyorlar mı? Bu ülke insanını korkutan yegâne şey bu mu yani? Peki, diyelim öyle olsun, bu uyduruk senaryolar, bu ucuzluk niye Allahaşkına? (85 dk.)



ŞANS TANRIÇASI (*La Dea Fortuna*, Y: Ferzan Özpetek)

Kısa bir süre için arkadaşlarının çocuğuna bakmak zorunda kalan **Alessandro** ve **Arturo**'nun öyküsü tipik bir **Ferzan Özpetek** filmine dönüşüyor. Özpetek, hayranlarını tatmin edecek biçimde ilk dönem filmlerini andıran kalabalık kadrolu, zengin bir öyküyle karşımızda. Renkler, neşeli mizansenler, tabii ki Sezen Aksu şarkıları ve **Serra Yilmaz** olmazsa olmaz. Mutlaka Karaca'da izleyin. (114 dk.)



BELFAST (Y: Kenneth Branagh)

1960'ların sonunda Büyük Britanya'da trmanan sosyal çatışmalar, bir çocuğun gözünden aktarılıyor. Bu yılın önemli ödüllerinde adı sık anılan film yetenekli Shakespeare oyuncusu **Kenneth Branagh**'ın otobiyografik bakışıyla dayanan, duygusal ve dramatik açıdan güçlü bir seyirlik. Oscar yarışında öne çıkan adaylardan biri aynı zamanda. Fırsat bulup mutlaka Karaca'da izleyin. (129 dk.)



EIFFEL (Y: Martin Bourbolon)

Tarihsel figürlerin yaşamına dayanan filmlere bir yenisi daha ekleniyor. Bu kez Paris'in simgesi Eifel Kulesi'nin yaratıcısı **Gustave Eiffel**'in tasarım ve üretim sürecine bakıyoruz. Hollywood sinemasının belirlediği klişelere yaslanan film, görkemli görüntülerle öyküsünü süsleyen bir yapıya sahip. Sırf bu efsanevi mimari yapının pek bilinmeyen öyküsü için bile izlenmek bana kalırsa. (109 dk.)



KOCAAYAK VE AİLESİ (*Big Foot Family*, Y: Ben Stassen, Jereie Degruson)

Haftanın tek animasyonu Koca Ayak hikâyesinin devamı çevre sorunlarını merkeze alan bir öykü sunuyor. Koca Ayak ve ailesi doğaya zarar veren bir pet-rol şirketine karşı mücadele ediyorlar. Tabii film hayvan karakterleri üzerinden pek çok klişe barındırıyor. Yine de genç kuşaklarda doğa bilinci uyandırmak için bu tip yapımların elbette ayrı bir önemi var. 7-13 yaş arası çocuklar için iyi bir seyirlik olacaktır. (89 dk.)

